

LAGUTSKOTTETS betänkande № 3/1951 med anledning av landskapsnämndens framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om ändring av landskapslagen angående understöd åt folkhögskola i landskapet Åland, utfärdad den 10 mars 1931.

Med anledning av förenämnda framställning, varöver landstinget inbegärt lagutskottets utlåtande, får utskottet vördsammast framhålla följande:

Lagförslaget avser att för landskapets vidkommande tillvarataga de förmåner, som rikets nya lag av den 7 juli 1950 om statsunderstöd åt folkhögskolor tillförsäkrar folkhögskolorna i riket. Härav betingade ändringar och tillägg har observerats i ändringsförslaget. Emellertid synes landskapsnämnden helt och hållet hava förbisett rikets verkställighetsförordning av den 24 november 1950 (580/1950) - åtminstone omnämnas den icke i motiveringen - och underlåtit att i landskapslagen inarbeta ett flertal viktiga och jämväl för landskapet nyttiga och nödvändiga stadganden, som ingå i verkställighetsförordningen. Bland dessa stadganden må nämnas § 2 mom. 3, § 3 punkt 7), § 10 mom. 2, §§ 12, 13, 14, 18 mom. 1, 20 mom. 2, 22 mom. 1, 23, 24, 27 och 28. Ifrågavarande stadganden beröra viktiga frågor, t.ex. lärarnas kompetens, folkhögskolans reglemente, valet av direktion för folkhögskolan och lärarkårens avlöning.

Även om de nu föreslagna ändringarna införs i landskapslagen, kommer denna sålunda att förete brister, som måste avhjälpas. Då det ej ankommer på lagutskottet att fungera som lagberedning och utarbeta så vidlyftiga ändringar i lagförslaget, varom nu är fråga, har utskottet varit betänkt på att föreslå, att lagförslaget förkastas och landskapsnämnden anmodas att uppgöra ett nytt lagförslag, vari förenämnda omständigheter beaktas. Men då det å andra sidan är

önskvärt, att de förmåner, som ändringsförslaget medför, så snart som möjligt skola komma landskapet tillgodo, har utskottet stannat för beslutet att för landstinget föreslå, att landstinget redan nu ville ändra lagen i de delar, som framställningen berör, under det att landskapsnämnden uppmanas att senare inkomma med framställning om ytterligare komplettering av landskapslagen och sammanförande av alla gällande stadganden till en enda lag.

Utskottet, som sålunda i det följande skall uppehålla sig endast vid de stadganden, vilka med det första borde kompletteras, får ifråga om de skilda paragraferna i lagförslaget göra följande anmärkningar:

§ 2. För att möjliggöra utbetalning av landskapsunderstödet fyra gånger om året, på sätt i riket är fallet, i stället för endast två gånger, har utskottet i mom. 1 infört orden "och i den ordning".

§ 3. Texten i mom. 2, som i föreliggande lydelse kan giva anledning till missförstånd, har ändrats.

§ 5. Smärre ändringar av redaktionell natur har införts i punkterna 2, 4, 5 och 11.

§ 23. Slutorden i sista meningen ha omstiliserats.

Då lagen avser att helt och hållet upphäva § 25 i landskapslagen den 10 mars 1931, synes detta böra angivas redan i ingressen och icke i slutstadgandet. Ingressen har därför ändrats. Från slutstadgandet har åter utelämnats, att landskapslagen den 7 juni 1950 upphäves, enär sagda landskapslag berör endast § 2 och lagen efter ändringen av denna paragraf kommer att sakna varje betydelse.

Utskottet får därför, hänvisande till ovanstående, för landstinget förordas föreslå,

dels att landstinget ville antaga lagförslaget i följande lydelse:

L a n d s k a p s l a g

om ändring av landskapslagen angående understöd åt folkhögskola i landskapet Åland, utfärdad den 10 mars 1931.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas, att 25 § i landskapslagen den 10 mars 1931 angående understöd åt folkhögskola i landskapet Åland skall upphävas och att 2, 3, 4, 5 och 23 §§ i nämnda landskapslag, 2 § sådan den ingår i landskapslagen den 7 juni 1950 (22/50), skola erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Folkhögskola, vars verksamhet fortgått under minst två år och vilken uppfyller i 5 § av denna landskapslag angivna villkor, tilldelas årligt landskapsunderstöd enligt de grunder och i den ordning, som uti sådant avseende äro gällande i riket.

Om folkhögskola i några till dess program hörande ämnen anordnar av landskapsnämnden godkända, minst fyra veckor fortgående kurser, är densamma, därest deltagarnas antal utgör minst 15, berättigad att inberäkna de av dem föranledda verkliga utgifterna i sådana utgifter, för vilka landskapsunderstöd beviljas, och att dessutom erhålla understöd för mindre bemedlade elever efter kursernas längd.

3 §.

Folkhögskola tilldelas inom ramen för i landskapets inkomst- och utgiftsstat upptaget anslag landskapsunderstöd för anskaffande av lokaliteter samt för utvidgande av dem.

Nyinrättad folkhögskola, som uppfyller de för erhållande av landskapsunderstöd fastställda villkoren, tilldelas under de två första verksamhetsåren dylikt understöd för läroanstaltens verkliga utgifter med hälften av det belopp, som erlægges åt läroanstalt, som varit två år i verksamhet. Likväl kan åt folkhögskola, vars verksamhetsområde utgöres av trakter med mindre bemedlad befolkning,

1040
från början erläggas understöd till fullt belopp.

4 §.

Folkhögskola, som åtnjuter landskapsunderstöd och som försäkrar innehavare av tjänst eller befattning vid folkhögskolan för invaliditet eller begravningshjälp, skall av landskapsmedel för detta ändamål såsom understöd årligen erhålla hälften av varje erlagt premiebelopp, dock ej mer än 10.000 mark för varje försäkrad person.

Landskapsnämnden äger godkänna försäkringsanstalt, hos vilken i 1 mom. nämnd försäkring kan upptagas.

5 §.

Folkhögskola blir delaktig av landskapsunderstöd på följande villkor:

1) att läroanstalten befinnes vara av det allmänna utbildningsbehovet påkallad och att densamma äger godkänt arbetsprogram och reglemente;

2) att läroanstaltens lokaliteter samt lärarnas och elevernas bostadsförhållanden äro ordnade på ett tillfredsställande sätt samt att landskapsnämndens fastställelse av ritningar för nya byggnader och större reparationsarbeten införskaffas;

3) att läroanstalten är försedd med nödig undervisningsmateriel samt erforderliga arbetstillbehör och anordningar;

4) att läroanstaltens egendom behörigen och omsorgsfullt förvaltas och att dess äganderättsförhållanden äro så beskaffade, att de medföra säkerhet för att den anstalten tillhöriga egendom, var till landskapsbidrag ansökts, bevaras för sitt ändamål eller att de beviljade medlen i motsatt fall återställas till landskapet;

5) att undervisning meddelas i humanistiska, socialekonomiska och naturvetenskapliga ämnen, av vilka någon ämnesgrupp bör vara förhärskande, samt övningar anordnas i färdigheter, behövlige för det medborgerliga livet; att för varje arbetsperiod undervisnings-

1041
program godkänts för läroanstalten av landskapsnämnden, ävensom att undervisningen och den övriga pedagogiska verksamheten vid läroanstalten handhavas med skicklighet och nit och utan partiagitacion samt i enlighet med grundsatser, lämpliga för ungdomens fostran;

6) att läroanstaltens egentliga lärokurs pågår minst 24 arbetsveckor;

7) att elevantalet vid egentlig lärokurs under två på varandra följande år utgör i medeltal minst 25;

8) att föreståndarens och lärarnas vid anstalten kompetens i allmänhet är sådan, som stadgas i 4 kap. av denna landskapslag;

9) att föreståndaren och lärarna vid anstalten åtnjuta efter tidsförhållandena skälig avlöning;

10) att läroanstalten åt med stadfästelsebrev utnämnd föreståndare, lärare och den för folkhögskolearbetet nödiga övriga personalen erlägger pension efter samma grunder, enligt vilka pension utgår åt innehavare av landskapets tjänst eller befattning;

11) att läroanstalten är underkastad landskapsinspektion samt, vid behov jämväl inspektion av vederöbrande statsorgan för kontrollen av att grunderna för undervisningsväsendet i riket behörigen iakttagas; samt

12) att läroanstalten icke upprätthålles för ekonomisk vinnings skull.

Ansökan om understöd skall inlämnas till landskapsnämnden och bifogas avskrift av det fastställda arbetsprogrammet samt utredning därom vilka förutsättningar skolans ägare har att uppfylla de för landskapsunderstöds beviljande stadgade villkor och de fordringar 26 § av denna landskapslag innehåller.

23 §.

Landskapsunderstödet åt folkhögskola utgives av landskapsnämnden. Om understöd åt meddellösa elever skall skild ansökan inlämnas till

landskapsnämnden med biläggande av sådan utredning, varom är föreskrivet i riket;

dels att landstinget ville giva landskapsnämnden i uppdrag att till landstingets höst-session inkomma till landstinget med framställning om antagande av kodifierad landskapslag angående understöd åt folkhögskola i landskapet Åland, vari stadgandena i rikets verkställighetsförordning av den 24 november 1950 beaktas, i den mån de befinnas vara för landskapet nyttiga och nödvändiga.

Mariehamn den 21 februari 1951.

På lagutskottets vägnar:

Tor Brenning.

Axel Kuffschinoff.

Närvarande i utskottet: Tor Brenning, ordförande, Herman Mattsson
J.A. Sjöblom, Jan Erik Eriksson och Paul
Påvals.